

Arcibiskup v Arles povoluje obyvatelům města zřídit konzulát (1142-1155)

Ve jménu našeho Pána Ježíše Kriste. Já, Raymond, arcibiskup v Arles s radou rytířů a opatrných mužů (...) ke cti Boží a nejslavnější Panny Marie, jeho matky, jakož i sv. Trophima a jeho kostela zřizují a nařizují založit ve městě a burgu Arles platný, zákonný a náležitý konzulát, platný mimo doménu a práva pánů větších i menších, kteří se na konzulátu podílejí nebo budou podílet, aby každý vskutku v tomto konzulátu měl své právo, aby každý obdržel spravedlnost z rukou konzulů a aby byla zjednána spravedlivost; platný mimo statutů a dobrých zvyků. Bude v něm dvanáct konzulů: čtyři rytíři, čtyři zástupci obyvatel burgu, dva vybraní z Marché a dva z Borrianum. Prostřednictvím konzulátu bude vykonávána vláda, a protože vláda konzulátu bude přijímána, budou mít konzulové pravomoc soudit a vykonávat rozsudky ve věcech dědických, stejně jako v urážkách a ve všech dalších proviněních. Ti, kdo budou zvoleni, aby volili konzuly, budou přísahat, že ve vši bázni a bez ohledu na osobní preference vybrali do vlády města ty, které pokládají za nejschopnější, podle svého svědomí a na radu arcibiskupa. Zvolený konzul složí následující přísahu: „Já, ten a ten, zvolený konzul, přísahám, že budu vládnout těm, kdo jsou se mnou v konzulátu, že se budu řídit nejlepší a nejdiskrétnější radou těch, kdo v konzulátu budou, že neopomenu vykonávat svoji funkci až do doby, kdy bude zvolen někdo jiný. Jestliže mezi námi nastane neshoda, obrátíme se o radu k arcibiskupovi a s radou jeho a nejlepších z konzulů ji uzavřeme, a budu dbát, aby se tak stalo. Když budu řešit nějaký případ, nepřijmu od nikoho ani slib, ani peníze. Během trvání mých funkcí v konzulátu nebude pohnán před soud nikdo, kdo se neúčastní nynějšího konzulátu, nebo kdo dal předběžnou kauci. K tomu mi dopomáhej Bůh a svatí evangelisté.“ Ti, kteří předstoupí před konzuly, složí následující přísahu: „Já, ten a ten, přísahám tomuto konzulátu na padesát let ve vši poctivosti, shodě a respektu ke konzulům. Jestliže budu zvolen konzulem, neodmítnu, k tomu mi dopomáhej Bůh a svatí evangelisté.“ Nikdo cizí nemá být přijat do konzulátu bez souhlasu arcibiskupa a všech konzulů (...)

quod thelonearius sive nunccius eius signa mute sue extra civitatem in Policzek⁹ et non in ea expetat et requirat a viatoribus, prout apud Altam Mutam fieri consuetum est. Et ut universa et singula robur et vigorem perpetuo valiturum valeant obtinere, presentes sigillorum nostrorum caractere mandamus communiri testibus, qui aderant, subnotatis, qui sunt: Andreas camerarius, Diuissius dapifer, Gallus pincerna et Vl.² 5 de Noua Domo succamerarius Boemie, Vlricus de Dozwenholz, Zmilo de Brumow, Henko marescalcus Boemie, Ludizlaus forestarius Moraue, Chunradus magister coquine, Wenczo subpincerna, Cunradus de Reno et alii plures. Actum apud Misemburk anno Domini M^oCCLXV, datum apud Pragam per manus magistrorum Petri et Vlrici, prothonotariorum nostrorum, V^o kalendas octobris, coronacionis nostre anno 10 quarto.

457.*

Ve jméno svaté a nerozdílné trojice amen. My Ottagarus, boží milosti král český, vévoda rakúský a štirský a markrabě moravský, všem budícím na věky. Věduce, že ve množství lidu jest chvála kniežete i také v rozmnožení poddaných ukazuje se čest a moc královská, k veleb- 15 nosti, ku poctivosti a k slušnosti kniežetstvie našeho místa spustlá a scestná, kterýchž k tomu stavení hodné jest a hotové, skrze syny lidské přebývati a vyklučovati spusobujem bozskému přísluhování a lidskému pozívání prospěšna. A tak konajíce předložené věci lásků a horlivú žádosti, majíce rozmyslenie dobré a zdravú radu, poručili sme Kunradovi z Limberka, kteréhož v takových věcech slyšeli sme býti muže hodného a opatrného, i přikázali sme jemu, aby novotnie 20 štěpenie města našeho Poličky i se všemi dědinami a rolími ornými i neornými, s lesy, háji, s lovy, s lukami, pastvami, vodami a s běhy vodnými, s lovy rybnými a obyčejně se všemi věcmi, kteréž níže na dlúhost i na širokost k řečenému městu příleži, kterýmiž kolivěk jmény nazvány byly by, zpusobiti a užitečno nám učiniti pod právem peněžítým a úmluvami podepsanými: Protož držeti bude Cunrad řečený a jeho dědicové praví muzského pohlavie rychtářstvie a fojstvie téhož města 25 Poličky i všech vsí, kteréž nynie jsú a budú v času potom budícím v těch řečených mezích dědicstvie všeho, právem dědičným. I budú tak v městě, jakožto ve vseh k němu příslušejiích ustavena sú v své moci, dvě čiestě súduov nám příslušetí budú; vraždy pak a viny většie, kteréž dotýkají krve odsúzenie a jdú na zahubenie osob, ve vseh učiněné, súzeny budú skrze svrchupsaného Cunrada a neb jeho dědice neb toho, kterýž by jemu skrze kúpenie pravé a zřiezenie 30 nebo jeho dědicuom budící byl v Poličce; ale žaloby menšie súditi budú rychtáři vesnic těch, v kterýchž učiněny byly by. A bude-li vina peněžítá za vinu dvanáct peněz nepřislušejiice, k tomu rychtáři té vsí, v kteréž takové stalo by se provinněnie učiněné, příslušetí bude, a k nižádnému jinému. Pakli by většie byla XII denárú, dvě čiesti příslušetí budú nám a třetie částka dostane

457. a) „omisimus“ B. — b) „decursionibus“ B. — c-c) „Deest“ B. — d) „qua“ B. — e) „Deest“ B. — f) 35 „lane“ B. — g) „Policzk“ B.

¹⁾ *Omnia iura harum civitatum ad iura civitatis Hradec Králové (CDB II, pag. 272 num. 278) pertinent.* — ²⁾ *Vlricus.*

se Kunradovi a neb jeho dědicuom a nebo kupci; a s té čiesti třetí rychtář ten, kterýž súdil jest při, vezme částku třetí a na té dosti mieti bude i jeho rodičové. A tak řečený Kunrad mieti bude i jeho dědicové a nebo kupec, jakož sme řekli, dva lány svobodná bez úroka a poplatkuov. Také v městě Poličce mieti bude dva masná krámy ku prodávání masa a tolikéž ku prodávání chleba 5 svobodná a od úroka sprostěná. Také v Limberku krčmu jednu v svobodě držeti budú a žádné jiné krčmy nestanú po jiných vseh v předepsaném prochodu míle jedné, toliko v Poličce v vohradě města. Také ve čtyřech místech budú mieti zběhy vodné k vzdělání^a mlýnuov a těm v svobodě vládnúti budú. Jiní pak mlýnové, ač by kteří býti mohli, podle poctivých a opatrných mužuoV položení a činění nám k placení ročnímu dlužni budú po času minulé svobody. S rolí pak a s dědictvie, kteráž přes jednu míli, jakož sme řekli, příležiti k často^b jmenovanému městu Poličce, jakož položení jsú viec osmi set lánuoV, odloženi budú k městu padesát lánuoV, kterýchžto vladavé za osmnáste let budú mieti lhuotu a svobodu ve všech věcech plnú a dokonalú. Přebyvatelé pak dědictvie a rolí již orných v prochodu míle často řečené, kterýchž zření bude k městu Poličce, platiti budú úrok a peněžitý poplatek podle toho, když svoboda jim daná poznává se 15 jim vyjítí. A ty role i s rolími ještě hájí porostlymi a neornými, kteříž od toho času, jakož najprve byli by posieváni, přese dvaceti let plné svobody užívati budú, posazeni a přiložení budú k vesnicem v míli od města často řečeného Poličky osazeném a k němu, jakož předpověděli sme, příslušejíce. A když by vyšla svoboda, dávano bude nám s jednoho každého lánú těchto věrdunk jeden litomyšlské váhy a stříebra. A opět dávati budú s lánú každého šest korcuov žita a šest korcuov 20 ovsa miery toho času v Litomyšli obyčejné. A aby svrchu psaný Kunrad viece byl pilen a snažen v osazování předepsaným, puojujem jemu i dědicuom jeho a nebo kupci, aby desátý lán po všem tomto dědictví, o kterémž psali jsme jim, příslušal plným právem. A nad to abychme vidění byli vyzdvihnúti a polepšiti úmluvy a vysazeni k řečenému dědictví našemu k Poličce chtějícím přijítí, pod obranu milosti naše přísně prikazujem, aby jim žádný nepřekážel ani obmeškával; 25 protož je vysvobozujem od každého cla neb mýta a bezpečny je činíme a sproštujem^c přese dvě letě od všeliké nesnáze a puotky kteréhož koli zavinnění a viny jinde přestúpené, toliko dluh vymieňujíc; těchto věcí přiložených a přičiněných aby cesta a silnice obecná od Vysokého Mýta k Brnú skrze město Poličku a ne jinudy aby šla. A dále ustanovili sme, aby mýtný a nebo posel jeho znamenie mýta svého před městem Poličkú a ne v něm upomínal a žádal od pocestných, 30 jakožto u Vysokém Mýtě jest obyčejno. A aby všecky věci svrchu psané pevnost a mocnost věčné obdržeti mohly, tento list nápisem^e pečetmi našimi utvrditi kázali sme svědkuoV, kteříž při tom byli, předepsaných,^e jenž sú tito: Ondřej komorník, Diviš maršálek krmí, Havel šenk, Oldřich z Nového Domu podkomoří český, Oldřich z Drnholce, Smil z Brumova, Henyk maršálek český, Ludislav nápravník moravský, Chum kuchmistr, Venco podšenie, Kunrad z Ryna a jiných 35 viece. Dálo se u Misinberku léta božieho M^oCC^oLXV, dán v Praze skrze ruce místruoV Petra a Oldřicha, najvyšších písaruov našich, páté kalendy října měsíce, korunování našeho léta čtvrtého.

457.* ^a) ,zvdělání' T. — ^b) ,času' T. — ^c) ,sproštujem' T. — ^d) ,mohlu' sequitur in T. — ^e) Ita T. — ^f) ,CCCC' T.